

Kronika.

Slovence bodo v tem prvem letniku zanimala v prvi vrsti poročila o slovenskih publikacijah, ki jih piše beograjski srednješolski profesor Uroš Džonić, dober poznavatelj slovenske književnosti, tudi starejše; n. pr. o slovenski bibliografiji (zgodovina in podroben opis), o Levstikovih izbranih spisih za mladino, Golarjevi izberi »Sto let slovenske lirike«, mariborskem »Časopisu za zgodovino in narodopisje«, Planinčevem »Nekdanjem brodarstvu po Savi«, Glaserjevi »Slovenski narodni liriki«, novem natisu »ljudske izdaje« Prešernovih poezij, »Stritarjevi antologiji« in šestem zvezku Tavčarjevih zbranih spisov. Informativno poročilo dr. Fr. Kosa o Grudnovi »Zgodovini slovenskega naroda«, ki prinaša vrsto popravkov, je natisnjeno v slovenščini. J. A. G.

M. B. Knežević: Miozotis. Beograd. 1921.

Kaj je »miozotis«? Pisatelj nam ga je opisal tako-le: Miozotis. Konji spremni čakaju: ti ćeš otići. Zbogom! — Kada budeš jednom za trenut ostala sama, zaklopi oči i usni onaj dan, kad smo išli u šumu i ukraj puta ubrali spomenak! — Spomeni me se!»

Založniku se je z veliko potrato papirja vendarle posrečilo spraviti 25 takih odlomkov in drobnarij na celih 28 strani srednje osmerke.

Knjiga je torej prav pohlevno drobna. Če ne bi bil ovojni papir pošteno debel, je sploh ne bi bilo kaj videti.

Človek pa kolikor toliko prikima nekaterim teh drobcev, odlomkov, igračk ali »špilersajev«, kakor se lepo po jugoslovansko zna izražati v jezikovnem oziru prav nič nežnočutni g. Knežević, — večini pa skomigneš z ramo, ker so z vso posiljeno poezijo vred kakor »presovano cvieće«. Kaj bi n. pr. rad sledeči »miozotis«, res ne vem: »Pauk. — Crni krstaš pauk razapeo je svoje tanane mreže i uhvatio malu šarenu poljsku leptirku. — Leptirko, sećaš li se crnog krstaša pauka?! —»

Prav močno duhovit in poetičen se mi takisto ne zdi »miozotis« o »Jesnji grizeti(!)«, za katero modro ugotavlja, da »došla je jesen« in da »ti nisi više ono vragolasto devojče, u providnoj svili, sa zabačenim golim rukama...«, ampak zdaj je na tebi »...cicana rekla! (Rock!!) ...»

Takole je: Kadar se iz jezikovne indolence ne morem ali ne znam izraziti, grem in junaško ukradem kletemu Švabi besedo, zapišem jo po svoji okorni fonetiki in nanjo še obesim zares domači sufiks »ić«, pa dobim besedo n. pr. šporetić, ki se ji kajpada prav nič ne pozna »Sparherd«!

Drugače ni v vseh 25 odlomkih prav nič tipičnega srbskega, narodnega. Beseda gre samo o »ružama u providnoj svili itd«. Tudi ves način izražanja kaže, da ta »poezija« ni torej zrastle doma, med tistim toliko obgovorjenim »narodom«, ampak da je revna in nerodna snimka tujih vzorcev, a ne najboljih.

Pravemu umetniku raste prava umetnost samo iz domače zemlje!

Ivan Zorec.

Kronika.

Opazke k uvodu Dantejevega »Pakla« Isa Kršnjavega. — Leta 1919. je izdal Grafički, umjetnički i nakladni zavod »Jugoslavija« v Zagrebu drugo izdajo Dantejevega »Pakla« izpod peresa znanega hrvatskega prevajalca in dantologa dr. Isa Kršnjavega z ilustracijami slikarja Mirka Račkega. Izdaja — v velikem formatu — je za naše razmere naravnost razkošna, o njej so potanko že poročali listi in revije, ko je izšla, tu naj se omejim le na neprijetno ugotovitev.

V uvodnem pismu (faksimile) se dr. Kršnjavi zahvaljuje nekaterim sotrudnikom in med temi je tudi «prof. barun Ljubibratić, koji mi je osim toga poslao lijepu raspravicu o Danteu i njegovim manjim djelima. Uvrstio sam ju ponješto skraćenu pod brojem II. u moj uvod». Vse bi bilo dobro in lepo, ko bi bila «lijepa raspravica» v resnici Ljubibratićeve, kar pa, žalibog, vsaj deloma — ni! Kajti g. baron jo je od str. 3. do 5. dobesedno posnel iz dobre priročne zgodovine italijanskega slovstva, ki jo je napisal rimski univ. prof. Vittorio Rossi (Storia della letteratura italiana. Vol. 1°. Settima edizione riveduta. Casa editrice Dottor Francesco Vallardi, Milano 1917), in sicer iz poglavja «Dante e le sue opere minori», str. 106 sl.

O uvodnem stavku: «Alighieri bijahu stari plemeniti gradjani Firenze» ne bom trdil, da je prepisan, oziroma preveden, ker je preveč srednješolski. Pač pa ugotavljam to o sledečih odstavkih.

Baron Ljubibratić piše (n. d. str. 3): «Po svojem političkom mišljenju bijahu Alighieri pristaše guelfske stranke. Iza poraza kod Montaperti-a, septembra mjeseca 1260., moradoše fiorentinski Guelfi poći u progonstvo. Moguće je, da je Alighieri-u, Danteovu ocu, kao prostom i neznatkom pristaši stranke, bilo dopušteno da ostane u gradu; ili da je njegova žena Bella, Danteova majka, smjela da se povrati u grad još prije nego je pobjeda kod Beneventa g. 1266., prognanicima otvorila vrata Firenze. Nema potom sumnje, da se pjesnik rodio u Firenci i da mu je ime Dante, pokraćeni oblik od Durante, bilo nadjenuto na krštenju v lijepoj krstioni Sv. Ivana (bel san Giovanni), gdje se nadao, da će na svoju glavu postaviti i pjesnički lovor».

Vittorio Rossi pa pravi (n. d. str. 107): «Gli Alighieri erano guelfi, e come tali la rotta di Montaperti (1260) doveva averli cacciati fuori della patria; ma forse ad Alighiero, come ad umile gregario del partito, il bando fu risparmiato, oppure alle madre fu concesso il ritorno prima che la vittoria di Benevento (1266) riaprisse agli altri esuli le porte di Firenze. Certo si è che il poeta vide la luce a Firenze e che il nome di Dante, accorciativo di Durante, gli fu imposto in sul fonte battesimale del suo bel S. Giovanni.»

Ljubibratić nadaljuje (ista stran): «Malo se za sigurno zna o Danteovim prvim naucima. Iz djela i žive riječi Brunetta Latini-a crpao je korisnih pouka, savjetâ i uputâ, što sve ostavi duboke tragove u njegovoj duši, kako to dokazuje i onaj ganutljivi susretaj u Paklu, ali je izvan svake sumnje, da Brunetto Latini nije bio Danteov učitelj u pravom smislu riječi. Upućen, kao i svi ostali njegovi vršnjaci, na učenje gramatike, imenice latinskoga jezika, mladi Dante stade s osobitim interesom čitati latinske klasike, koji su se tada učili u školama, a u prvom redu zavoli Virgila i radi savršene forme i radi nježne poezije. S osamnaest godina Dante je već znao pisati u stihovima. Uz ljubavne pjesme talijanskih i franceskih pjesnika, marljivo je čitao i filozofska djela i viteške romane, nalazeći u prvima zgodne hrane za svoj ozbiljni i strogi duh, a u drugima za živu svoju maštu. Bez sumnje bit će i on učestvovao u viteškim igrama, u lovu, u veselim sastancima ostalih mladih odvjetaka prvih i najuglednijih obitelji grada. Zanimala ga takodjer glazba, pjevanje, ples; vježbao se po svojoj prilici i u risanju. Sigurno je, da je još prije godine 1288. pohađjao visoku školu u Bolonji, premda nije polučio nikakav akademski čin.»

V originalu se pa glasi (n. d. str. 107—108): «De' suoi primi studi ben poco sappiamo per diretta via e con certezza. Avviato, come i suoi coetanei, allo studio della grammatica, cioè del latino, il fatale adolescente prese piacere alla

lettura dei classici che andavano per le scuole, in specie del suo Virgilio, di cui intendeva fin d'allora lo squisito magistero della forma e sentiva l'alta e delicata poesia. È probabile che alla scuola di Brunetto Latini apprendesse le regole della retorica medievale; certo dalle opere e dalla viva voce di lui ebbe ammaestramenti e consigli e conforti di dottrina e di prudenza, che devono aver lasciato traccia profonda nella sua anima; tanto e sí tenero è l'affetto, con cui rinnova col vecchio notaro il ricordo dela sua familiarità nella Commedia (Inf., XV, 79). A diciott'anni già aveva «veduto da sé medesimo l'arte del dire parole per rima», certo leggendo e studiando le rime d'amore scritte nei volgari d'Italia e di Francia. Nel tempo stesso le sacre carte dovevano porgere vitale nutrimento al suo intelletto e al suo cuore, e i romanzi di cavalleria proffitevole svago. Ed ai cavallereschi esercizi, all'armeggiare, alle cacce, ai ginocchi, alle cortesi radunanze dei giovani delle piú cospicue famiglie, egli avrà pure partecipato. Si dilettò altresì di musica, di suoni, di danze, e pronto com'era a gustare il bello delle arte figurative, apprese probabilmente il disegno. Quasi certo è che prima del 1288 frequentò la Studio di Bologna senza però conseguire nessun titolo accademico.»

Kakor je razvidno, je to baron Ljubibratić skoro doslovno prevedel, izpustil, oziroma skrajšal par brezpomembnih fraz, napačno prevedel «le sacre carte» s «filozofskim djelima» (ker se je Dante pečal s filozofijo v pravem pomenu šele po smrti Beatrike 1290.) in napisal trditev, da «Brunetto Latini nije bio Danteov učitelj u pravom smislu riječi», ne da bi to izkušal dokazati.

Naslednji odstavki so zopet doslovno ali prosto prevedeni iz Rossija vse do tja, ko prične Ljubibratić v zadnjem odstavku na str. 5. pripovedovati o Dantejevi čutni liriki in o njegovem prijatelju Foreseju Donatiju. Ali se tu in pri naslednjih stranch, kjer tako na dolgo in široko popisuje florentinske politične boje, da se bralec, ki ni dobro podkovan v politični zgodovini srednjega veka, popolnoma izgubi v tem ohlapnem (in na tem mestu popolnoma nepotrebem) navajanju raznih dejstev, imen, ustavnih odredb itd. poslužuje Ljubibratić drugega vira, ali pa je to produkt njegovega študija (kar se mi zdi z ozirom na zgorajšnjo ugotovitev malo verjetno), nisem mogel dognati. Na vsak način bi bilo bolje, ko bi se i naprej držal Rossija, ki podrobno analizira Dantejeva manjša dela in navaja le dotične politične dogodke, katerih znanje je nujno potrebno za umevanje Dantejeva mišljenja in izgnanstva. Izsledil sem pa vseeno še nekaj mest, ki so zopet prepisane iz Rossija, in sicer: na str. 12., zadnji odstavek (Rossi, str. 122), na str. 13.: Usprskos raznim zabludama... (Rossi, 127, «Nonostante gli errori...») in na str. 18.: Ove su dvije knjige upererene... (Rossi, 129: Questi due primi libri...)

Nihče ni zahteval od Ljubibratića, da bi napisal originalno študijo o Danteju in njegovih manjših delih, ker je to pri takem pregledu izključeno, a njegova dolžnost bi bila, da je navedel vire kjerkoli: pod črto, nad črto, spredaj ali na koncu. Toda tega ni storil nikjer, tudi g. Kršnjavemu ne, ki se mu je v dobri veri celo zahvalil za «lijepu raspravico». S tako «prijateljsko suradnjo» je prof. baron Ljubibratić izredno lepi izdaji »Pekla« drja. Isa Kršnjavega storil zelo slabo uslugo.

Dr. Alojzij Res (Trst).

Pregled francoskega leposlovja l. 1921. Izprašujoč si literarno vest, so bili Francozi lahko zadovoljni koncem preteklega leta. Izšlo je dosti zanimivih knjig. Kritik je mogel položiti na stran vsak teden vsaj eno boljše delo. Nesmrtni seveda ne bodo tolikeri umotvori, ko pojde čas mimo njih. Oglejmo si v naglici